

Column Sleutelstad

Door Jonny Tudor

26 september 2026 – Ik haat kunst

Ik haat kunst. Ik haat de graffiti die in opdracht is gemaakt om de boel op te vrolijken bij het station terwijl De Geus wordt gebouwd, blech, een megalomaan project die de plaats gaat innemen van een jaren 50 flat die mij aan thuis deed denken - brutalistische architectuur waaraan je een verleden kon aflezen. Mijn kinderen zijn net aan de middelbare school begonnen en bij geschiedenis leerden ze als allereerste waarom kennis van geschiedenis belangrijk is - omdat we de toekomst niet kunnen voorspellen en we via geschiedenis richting de toekomst kunnen kijken. Leiden sloopt echter de geschiedenis. En de kunstenaar? Die mag het opfleuren op de panelen die de bouwput omheinen. En natuurlijk neem je zo'n opdracht aan als kunstenaar want je moet toch ergens van leven. Maar ik haat het, grrrr, zónder de kunstenaar zelf te haten. Graffiti is illegale straatkunst. Niet in opdracht.

Ik haat kunst. Ik haat 'kunst' gemaakt van gerecycled materiaal wat dan in een design winkel op de Nieuwstraat wordt verkocht aan mensen die geld over hebben om dat te kopen en dat het dan als activistisch wordt gezien omdat het gerecycled is. Het is niet activistisch. Het is een product. En producten zijn niet activistisch als hun doel enkel is om een product te zijn. Je mond opentrekken tegen vervuilende multinationals en Shell vervolgens verbannen als geldschietter van Museum Boerhaave is activistisch. Statiegeld op petflessen voor elkaar krijgen, áls kunstenaar, omdat je aandacht ervoor hebt gegenereerd met je surfboord gemaakt van petflessen die je uit de zee hebt gevist, is activistisch. Een vaas van een oude cola fles is niet activistisch.

Ik haat theater. Ik haat de theaterruimtes waarin een bepaalde selecte groep mensen theater komt kijken, in beige gekleed en glazig kijkend naar acteurs, regisseurs, dansers, performance kunstenaars die keihard hebben gewerkt om hun waanzinnige kleurrijke fantasie en kijk op de wereld door hun eigen lichaam en geest en hart als filter te laten schijnen en het publiek willen laten voelen, het publiek willen laten veranderen, één wil maken met de wereld, het publiek één wil maken met het werk, werk dat zowel representerend is – dat betekent dat je er dus in herkent - als vernieuwend is.

Ik haat muziek. Ik haat Ed Sheeran's ruggegraatloze liefdesliedjes en zijn krokodillentranen op het moment dat de kaartverkoop belangrijker is dan ruimte geven aan een reflectie op van onze tijd, een tijd waarin een genocide voor onze ogen plaatsvindt die nú móet stoppen, ik kan geen dode kinderen meer zien, Ed! Ik, ik, ik, haat het als niks zeggen neutraal is en iets ergens van zeggen ineens niet. Nee man, als kunstenaar ben je nooit neutraal, wat je maakt zegt altijd iets en zegt altijd alles over jou en jouw positie in deze wereld. Een kunstenaar is nooit een lege canvas.

Canvassen. 2D kunst. Ik haat de Kunstroute. Ik haat de rode stickers en de groene stickers die erbij hangen en dat het eindstation van die kunst is om bezit te worden. Ik haat de witte wijn en het geroezemoes boven iemands ziel wat daar ligt en de korte aandachtspanne, de dungelaagde framing en oersaai gesprekken van wat kunst is en wat niet. Ik haat inschrijfgeld en aanmeldingsprocedures.

Ik haat broedplaatsen in armere wijken. Ik haat de kunstenaar die als eerste pion van gentrificatie wordt ingezet, gentrificatie waarin kunstenaars samen werken met buurtbewoners, buurtbewoners die zelf niet eens weten dat zij daar niet meer zullen wonen binnen twee jaar omdat de woningen die in de plaats komen van hun eigen huizen onbetaalbaar zullen zijn. Ik haat de preciaire situatie waarin kunstenaars gedwongen worden om maar überhaupt een atelier te kunnen krijgen. Ik haat ondernemers die antikraak plekken opzetten als werkruimtes en kunstenaars als levende beveiligingscamera's neerzetten en dat solidariteit noemen.

Getver ik haat architectuur, ik haat de Meelfabriek. Miljoenenwoningen die in het bezit zijn van banken of oud geld die op ons neerkijken, ik wil die weg! Er staat nog ééntje te koop voor negen honderd éénenveertig duizend en vijfhonderd euro (ktching €951.500,- euro). Laten we als kunstproject de ruiten ervan ingooien en Izaak Zwartjes daar in zijn vogelnest laten intrekken.

Ik haat subsidies. Ik haat hun manager beleidstaal: ik haat geografische ligging, beleids- en financiële kaders, cultuurvisies, beoordelingscriteria, stakeholders (*excuse me?* Heb je het eigenlijk nog wel over kunst en cultuur? *Stakeholders??*), adviesbureaus, participatiedoeleinden, aaaaaaarrghhh!!!!

Ik haat mijn haat. Ik haat het om te haten. Het staat haaks op mijn eeuwig optimistische beeld van anderen en de wereld om me heen en mijn geloof dat niemand meer waard is dan een ander. En vooral haat ik het om kunst te haten want ik hou zoóveel van kunst. Het is mijn leven. Het is overal. Ik was er niet meer zónder kunst. Gegarandeerd. En ik hou van de Leidse kunstenaar die wat mij betreft veelste bescheiden is over haar impact op deze stad. Er is nu zelfs wetenschappelijk bewijs dat kunst geen luxegoed is, maar dat het goed is voor onze fysieke en mentale gezondheid. En ik haat het daarom zo dat mensen kunst kunnen haten omdat ze wijs wordt gemaakt wat kunst is. Ik haat het wanneer alle bullshit ons allen laat vergeten wat kunst kán zijn. En wat is het? Dat weet je zelf wel. Daar hoeft je niet aan te twifelen. Je weet het als je het ervaart. Niet als je het koopt. Niet als het mensenrechten inperkt. Niet als middel om vreselijke overheidsbeslissingen gesmeerd te laten lopen. Niet ter vervanging van basisrechten. Pak die ruimte terug om kunstenaar te zijn. Ik ga het ook proberen. Fijne Leidse Kunstrouteweekend allemaal...